

Právo na ochranu osobnosti

Zveřejnění zprávy, fakticky označující (a současně tak kritizující) konkrétní osobu jako „neplatiče nájemného“, bez současného akcentování okolností tohoto konkrétního případu, je nepřijatelná kritika, která je porušením práva na ochranu osobnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 4613/2007, ze dne 31.1.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. S., zastoupeného advokátem, proti žalovanému S. m. O., M. o. M. O. a P., o ochranu osobnosti, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 23 C 66/2005, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. září 2006, č.j. 1 Co 153/2006-59, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. září 2006, č.j. 1 Co 153/2006-59, a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. března 2006, č.j. 23 C 66/2005-41, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 20. září 2006, č.j. 1 Co 153/2006-59, potvrdil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. března 2006, č.j. 23 C 66/2005-41, kterým byla zamítnuta žaloba s návrhem, aby žalovaný zaplatil žalobci částku 2,000.000,- Kč z titulu náhrady nemajetkové újmy v penězích ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 občanského zákoníku (dále jen "o.z."), a jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud též rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vzal za prokázané, že žalovaný v lednu 2003 uveřejnil v periodiku „Centrum“, které vydával, v článku pod nadpisem „Dluhy nájemců bytů“ mezi jinými i jméno a příjmení žalobce s uvedením jeho adresy, že jde o dluh 60.812,- Kč na nájemném za byt k datu 31.10.2002 a dále s tím, že o tento dluh je veden soudní spor. Odvolací soud, shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že tento článek o žalobci „nevypovídá nic méně ani nic více, než že žalovaný podal u soudu žalobu či žaloby proti žalobci o zaplacení částky 60.812,- Kč jako dluhu na nájemném k datu 31.10.2002,“ což byla pravda.

Sporný článek tedy neuvádí podle názoru odvolacího soudu nic, co by neodpovídalo skutečnosti, takže nemohlo dojít k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce. Odvolací soud rovněž, stejně jako soud prvního stupně, považoval za nadbytečné provedení důkazů, které navrhoval žalobce, a to soudními spisy, na základě kterých by bylo prokázáno, že žalobce vůči žalovanému tvrzené dluhy (nedoplatky na nájemném) neměl, když žaloby na zaplacení těchto údajných nedoplatek byly soudem zamítnuty.

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci nabyl právní moci dne 4. listopadu 2006, přičemž zástupci žalovaného byl doručen téhož dne a zástupci žalobce dne 30. října 2006.

Proti tomuto rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dne 29. prosince 2006 včasné dovolání, doplněné dne 27. června 2007 podáním jeho zástupce. Dovolatel má za to, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ občanského soudního řádu - dále jen "o.s.ř."), neboť odvolací soud řešil právní otázku, zda jednáním žalovaného došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce, v rozporu s hmotným právem. Ten dovolatel spatřuje v tom, že ač z obsahu článku, který je předmětem sporu, v prvé řadě jednoznačně vyplývá, že žalobce je

dlužníkem nájemného, přičemž informace o tom, že o tento dluh je veden soudní spor, je až druhořadá, soud prvního stupně i soud odvolací dospěly k závěru, že článek o žalobci nevyovídá nic méně a nic více než to, že mezi ním a žalovaným je veden soudní spor o zaplacení částky 60.812,- Kč jako dluhu na nájemném k datu 31.10.2002, takže nedošlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce. Soudy obou stupňů tedy při správných skutkových zjištěních věc nesprávně posoudily z hlediska právního. Dovolání dále vychází z toho, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), protože soudy obou stupňů neprovedly důkazy, které žalobce navrhoval k prokázání skutečnosti, že na nájemném žalovanému ničeho nedlužil. Proto navrhl, aby napadené rozhodnutí odvolacího soudu (včetně rozhodnutí soudu prvního stupně) bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), se nejprve zabýval tím, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.). Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.].

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 3 o.s.ř.]. Z toho, že přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. je spjata se závěrem o zásadním významu rozsudku po stránce právní, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pouze pro posouzení otázek právních. Způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je v tomto případě zásadně jen důvod podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci; není jím naopak např. důvod, kterým lze vytýkat nesprávnost skutkových zjištění (§ 241a odst. 3 o.s.ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Žalobce v dovolání výslovně uplatňuje především dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., tj. vytýká nesprávné právní posouzení věci, kterým je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. V daném případě je pro posouzení věci zásadní, zda uveřejněním jména žalobce v seznamu dlužníků nájemného, aniž by byly blíže ozřejměny (žalovanému jinak ve skutečnosti známé) důvody tohoto žalobcova jednání, mohlo dojít k porušení práv chráněných ustanovením § 11 o.z. Odvolací soud tuto otázku řešil v rozporu s hmotným právem. Napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska představuje rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti tomuto rozsudku je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. provedeném bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle § 11 o.z. má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. V souzené věci se žalobce domáhá ochrany své osobní cti. Ochranu poskytuje o.z. výlučně proti takovým jednáním, která jsou objektivně způsobilá přivodit újmu na osobnosti subjektu práva tím, že snižují jeho čest u jiných lidí a tím ohrožují vážnost jeho postavení a uplatnění ve společnosti. Není přitom rozhodující, zda k újmě skutečně došlo, ale stačí již objektivní způsobilost jednání, takovou újmu způsobit. K porušení práva na čest může dojít nepravdivými skutkovými tvrzeními difamačního charakteru, ale též publikací nepřipustných hodnotících úsudků o této osobě. Jsou-li v kritice k charakterizaci určitých jevů a osob použity výrazy, jejichž míra expresivity je ve značném nepoměru k cíli kritiky, resp. je-li obsah kritiky zcela neadekvátní posuzovanému jednání kritizovaného, přičemž z ní vyplývá úmysl kritizovanou osobu znevážit či urazit (tzv. intenzivní exces), jde o kritiku nepřiměřenou, která je způsobilá zasáhnout do práva na ochranu osobnosti fyzické osoby (srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2573/2004 ze dne 15. července 2005).

Obdobná situace může nastat v případech, kdy je veřejně kritizováno jednání určité osoby a přitom jsou zamlčeny nebo zamlženy kritizujícímu známé důvody, které k vytýkanému jednání opodstatněně vedly.

V souzené věci žalovaný použil poměrně rozšířenou formu veřejné kritiky, zveřejnění jmen „neplatičů nájemného“. I pro přípustnost takové kritiky ovšem platí kritéria uvedená výše. V souzené věci se naznačuje, že odmítání placení části nájemného žalobcem nebylo zřejmě projevem jeho špatné platební morálky, ale ve své podstatě bylo podmíněno sporem mezi účastníky týkajícím se tohoto nároku. Proto lze usuzovat, že zveřejnění zprávy fakticky označující (a současně tak kritizující) žalobce jako „neplatiče nájemného“, bez současného akcentování okolností tohoto konkrétního případu, se musí jevit jako nepřipustná - neoprávněná kritika, která je podle názoru odvolacího soudu porušením práva na ochranu osobnosti (§ 11 o.z.). Na tom nemůže nic změnit ani existence paušálního dodatku o existenci soudního sporu týkajícího se tvrzeného dluhu. Podstatou je totiž skutečnost, že předmětným zveřejněním byl žalobce zařazen do kritizované (a veřejností z tohoto důvodu nepochybně odsuzované) skupiny neplatičů nájemného, aniž bylo přihlédnuto ke konkrétním okolnostem tohoto případu. Kromě toho významným bylo ověření žalobcova tvrzení, že ve skutečnosti mu žádný dluh na nájemném nevznikl. Potud není správná úvaha odvolacího soudu, že provedení důkazů navržených žalobcem k prokázání této skutečnosti, by bylo nadbytečné (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.).

Z uvedeného vyplývá, že napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci (stejně tak jako rozsudek soudu prvního stupně) nelze pokládat za správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.). Nejvyšší soud České republiky proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o.s.ř.). K projednání věci nebylo nařízeno jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.).

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)